

Christianizace Evropy (Jaro 2018)

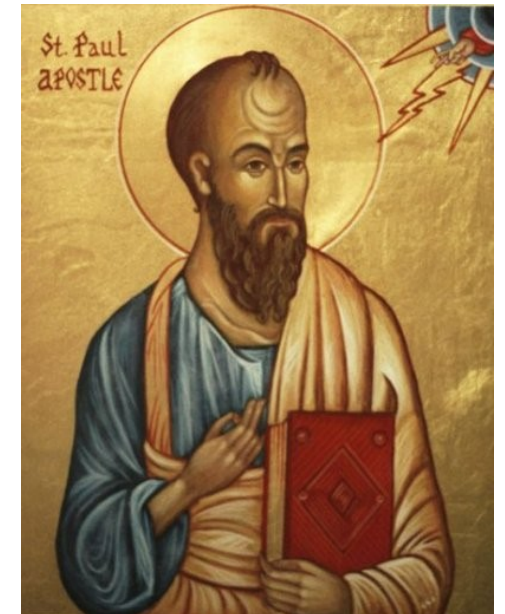
Římské Středomoří – od Ježíše ke Konstantinovi

Kořeny křesťanských misíí

- 1) Jan Křtitel – „chodil před Bohem..., aby obrátil srdce otců k synům a vzpurné k moudrosti spravedlivých a připravil Pánu lid pohotový.“ (Lukáš 1,14-17);
- 2) Ježíš - misijní příkaz šířit hlásání spásy tj. evangelium („radostné poselství“) o eschatologickém Kristově království: „Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření. / Kdo uvěří a přijme křest, bude spasen; kdo však neuvěří, bude odsouzen.“ (Marek 16,15-20)
- 3) Ježíšovi apoštolové - kázali a předávali poslání šířit evangelium dalším (i nežidovského původu, avšak židovského vyznání) skrze rituál modlitby a přiložení rukou na hlavu (= předávání „Ducha svatého“)

Pavel z Tarsu (smrt asi 67 v Římě)

- misie k Řekům, tj. na Západ (Malá Asie a Řecko, poté Řím a Hispánie);
- zproštění pohanských konvertitů podléhat starozákonním nařízením
- kolem 50 - v Jeruzalémě první církevní koncil: rovnost židokřesťanů i pohanokřesťanů před Bohem (Skutky apoštolů 15,7-11)
- „Pokud jde o věřící z pohanů, těm jsme napsali rozhodnutí, ať se vyhýbají masu obětovanému modlám, dále krvi, masu zardoušených zvířat a smilstvu.“ (Skutky apoštolů 21,25)
- Pavel i Petr smrt v Římě před rokem 70;

Apoštolské misie a pohanské kultury

1) “neživé modly sdělané lidskou rukou”

- „Neměj žádné bohy kromě mne. / Nevytvářej si modly v podobě čehokoli nahoře na nebi, dole na zemi nebo ve vodách pod zemí. / Neklaň se jim a nesluž jim, neboť já Hospodin, tvůj Bůh, jsem Bůh žárlivě milující.“ (Exodus 20, 3-4)
- „Když na ně Pavel čekal v Athénách a viděl, jak je to město plné model, jeho duch se bouřil.“ (Skutky apoštolů 17,16)

2) „bohové v lidské podobě“

- „V Lystře žil jeden člověk, který měl ochrnuté nohy; byl chromý od narození a nikdy nechodil. / Ten poslouchal Pavlovo kázání. Pavel se na něho upřeně podíval, a když viděl, že věří v Boží pomoc, / řekl mocným hlasem: „Postav se zpříma na nohy!“ A on vyskočil a chodil. / Když zástupy viděly, co Pavel učinil, svolávaly lykaonsky: „To k nám sestoupili bohové v lidské podobě!“ / Barnabášovi začali říkat Zeus, Pavlovi pak Hermes, poněvadž to byl především on, kdo mluvil. / Dokonce kněz Diova chrámu před hradbami dal přivést k bráně ověncené býky a chtěl je s lidmi apoštolům obětovat. (Skutky apoštolů 14,8-15)

3) oltář “Neznámému bohu” v Athénách (Skutky apoštolů 17,23)

- Pavel hlásá křesťanského Boha jako toho, který je již “známý”, neboť se zjevil skrze Ježíše Krista;

Evropa epicentrem křesťanství

- 66-70 - židovské války a vyplenění Jeruzaléma Římany
- 100 – židé v Jeruzalémě exkomunikovali křesťany jako odpadlíky a rozpoutávali proti nim pronásledování
- těžiště křesťanství do nežidovského prostoru a) syrská Antiochie + b) Egejská oblast + c) egyptská Alexandrie + d) Řím
- 100-200 - většina církve postupně tvořena „pohany“ (= ne-židy);
- do 200 koiné řečtina
- 33-312 „pogromy“ vůči křesťanům
- růst stoupenců (pod 10 000 kolem roku 100 vs. 5-10 milionů kolem roku 300; odhad Ludwig von Hertling, 1934-1938);

Expanze křesťanství 250-400 n.l.

Evropa epicentrem křesťanství

rok 312

- bitva Konstantin vs. Maxentius u Milvijského mostu
- vidění (zlatý kříž na obloze a nápis „En toúto níka“) + sen (Kristus doporučuje svůj monogram do znaku armády);
- císař Konstantin konverze ke křesťanství (křest až před smrtí od ariánského biskupa Eusebia)

rok 313

- milánský toleranční program - křesťanství rovnoprávné s jinými náboženstvími;

Katolictví vs. hereze

kath holú „všeobecně, dohromady“ vs. haíresis “výběr, vybraná věc”

- před i po 312 - gnostické a asketické vzdorocírky (zvláště Asie a Afrika)
- 325-451 – 4 velké koncily kvůli uniformitě věrouky (proti donatismu, arianismu, nestorianismu a pelagianismu)

Následky:

- církevní rozkoly
- vylučování heretiků z církve
- kontinuita základních věroučných polemik až do konce 7. století;

Protipohanské zákony

- období mezi Níkajským (325) a Konstantinopolským koncilem (381)
- konverze císaře Římské říše = součást Božího plánu christianizace světa

- po 312 Konstantin zničil Afroditin chrám v Heliopoli kvůli chrámové prostituci;
- 346 Konstantius a Kostans úředně zavírají pohanské chrámy
- 360-363 - Julianus „Apostata“ restauruje pohanství;
- 380 na Západě povinnost přijmout křesťanství,
- 382 povinná přísaha senátorů vzdát se pohanských bohů;
- 395 na Východě povinnost přijmout křesťanství

- po 395 pohanství rychlý ústup: náboženství Římanů = křesťanství;

Celsus vs. Origenes

- Celsus (novoplatonik) - dílo „Pravdivé slovo“ (Aléthés logos), kolem 170, dochované prostřednictvím Origenových citací
- Origenes (křesťan-platonik) – dílo „Proti Kelsovi“ (*Kata Kelsú*), vznik 248

Symmachus vs. Ambrož

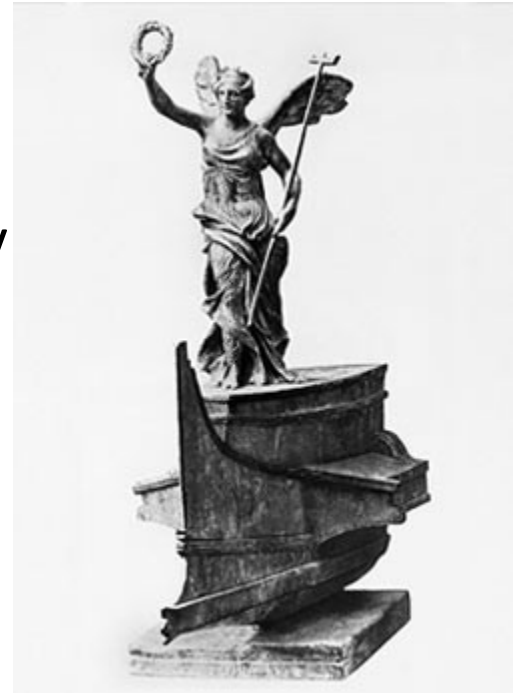
Quintus Aurelius Symmachus (římský senátor a prefekt)

- 357 odstranění sochy bohyně vítězství (Victoria) z prostoru římského senátu císařem Konstantiem II.
- 361 socha znovuinstalovaná Julianem,
- 382 socha znovu odstraněna Valentiniánem II.;
- 384 - oficiální dopisy (*relatio*) císaři s argumentací pro navrácení sochy

Ambrož (milánský biskup)

- 2 dopisy císaři žádající odmítnutí restaurace pohanských idolů

Prudentius – dílo *Contra Symmachum*, konec 4. století;

Augustinus Aurelius (354-430)

- narozen v Numidii v severní Africe; syn pohana a křesťanky;
  - studium rétoriky v Karthágu, učitel v Římě;
  - 374-383 manichejcem (učení perského proroka Máního)
  - 384 vlivem Ambrože v Miláně obrat ke křesťanství;
  - 391 vysvěcen v Hippo na kněze, 394-430 zde biskupem
- boj s herezemi:
- a) manicheismus (apologie křesťanství)
  - b) pelagianismus (proti svobodné vůli),
  - c) donatismus (proti morálnímu elitářství a pluralitě v církvi)
- 411 konference ohledně donatismu v Karthágu - idea *compelle intrare* („přinut' je, ať přijdou“)
  - „Vyjdi za lidmi na cesty a k ohradám a přinut' je ať přijdou, aby se můj dům naplnil“ (Lukáš 14,23)

